

Posamezne številke:
Navadne Din —75,
ob nedeljah Din 1.—

UREDNIŠTVO se nahaja v Mariboru, Jurčkova ulica št. 4, I. nadst. UPRAVA se nahaja v Jurčkovi ulici št. 4, prva nadst. Telefon št. 24. — SPIS postročkovni račun št. 11.781.

Na nepopolni listi denarja se ne vrne. — Nebrskaj se na vročilo.

Postnina plačana v gotovini Cena danasnje številke Din 1.50

TABOR

Posamezne številke:
Navadne Din —75,
ob nedeljah Din 1.—

"TABOR" izhaja vsak dan, razen nedelje in praznikov, ob 14. uri v dnevni "narodni" dve letni številki mesečno po ceni D 10.—, za izdajatelje D 15.—, za distribucijo in druge D 12.—, za izdajatelje D 10.— izdati po dogovoru.

Naredi se pri upravi "TABOR" MARIBOR, Jurčkova ulica št. 4.

Leto: VIII.

Maribor, nedelja 17. aprila 1927.

Številka: 87.

Naša velika nedelja

(Misli po velikih manifestacijah v Ljubljani in Mariboru za zблиžanje z Bolgari)

Maribor, 15. aprila 1927.

Preko noči je izbruhnila na dan, kar je že dolgo telo v globinah duš. Živo je zažarela misel, ki se je nekoč ustvarila ob Sliivnici in Bregalnici. Južno Slovanstvo se bliža nevzdržno svoji veliki nedelji. Nobena temna sila več ne uduši ognja, ki je vnel mlada srca in boče prejal slej zajej tudi neodločne, v neveselo prošlost zamaknjene duhove. Na slovanškem jugu žare nove, svetlejšje zarje, odpirajo se novi vidiki in razgledi, nov rod stopa samozavestno na plan. Kakor papirnate kulise padajo vi nič predsodki in Prepri, ki jih je nagromadila medsebojna zavist in tuja spletka, zgodovinska hipertrofija in politična nestrpnost. Južni Slovani se, kakor kažejo znamenja, zavestno otrešamo svoje strastnosti in sentimentalnosti ter si jasno pogled v realno življenje.

Naša zgodovina, ki nas je doslej razdvajala, nam sedaj postaja koristen nauk in prava smer. Kar je pri nas spočeto iz svetega hrepenenja poedinih narodnosti, to bodi odslej naša skupna duhovna zakladnica, kar pa je sejala zavist in mržnja, nam bodi ogledalo in svarilo. Da nas je preteklost diferencirala po jeziku, pisavi, veri in drugih značilnostih, samo po sebi še ni zlo in kamen spodbite. Mar ne moremo sočasno ljubiti svoje in sorodne govornice, mar ne prenesemo dvoje pisem, mar nam ne more biti »brat mio, koje vere bio«? Zlo pa je, ako si prikrivamo resnico in nemočemo hoteti iskreno. Nagon samozavestnosti in zavest krvne skupnosti nam vzelevata, da si ustvarimo politično, gospodarsko in duhovno zajednico, ki bo obsegala vse balkanske Slovane. V tem stremljenju nas ne sme plašiti niti krvava preteklost. Saj so tudi drugi narodni pokreti — imenujmo samo protestantizem in husitstvo! — morali skozi krvavi krst, predno so dosegli svoje uredničenje. Južni Slovani smo prispeli v svojem narodnem razvoju tako daleč, da si osveščamo svoje zaklade in si odpiramo nove perspektive za boljšo bodočnost. Skeleče rane vidno celijo same po sebi. V naši moči je, če smo dobre volje, da zacelijo popolnoma in kmalu.

Slovenci imamo mnogo sličnih posebnosti kakor Bolgari. Oboji živimo na skrajnih mejah južnega Slovanstva, oboji se jezikovno razlikujemo od naše narodne sredine, oboji imamo veliko rojakov izven državnih mej, oboji smo živeli pod nemškimi kulturnimi vplivom in okusili nasilno germanizacijo. Slovenci smo za Bolgare gojili že izza prvih dni njihovega preporoda v preteklem stoletju največje zanimanje, saj so ravno naši učenjaki Miklošič, Oblak in drugi bolgarski narod za kulturno Evropo šele odkrili. Pa tudi pozneje, ko smo doživljali težka razočaranja, nismo nikoli izločili Bolgarov iz svojega narodnostnega programa. Zato so ob priliki predavanja dr. Kostova tako glasno odmevale naše manifestacije za zблиžanje z Bolgari.

Slovenci smo morda najsrečnejši slovanški narod, ker nimamo spornih meja s slovanškimi sosedi, razun v kolikor nam nekateri prenapeteži iz Zagreba hočejo osporavati slovenski značaj našega Prekmurja. Ta nevtalnost nas usposablja, da posredujemo med narodom tostran in onkraj Timoka. Diči nas pa tudi lastnost, da nismo nikoli izgubili izpred oči svojega slovanškega ideala. Zato nam združeno južno Slovanstvo ni le realna vrednota zase, marveč zgodovinska etapa v razvoju, ki ga je napovedal veliki P u š k i n, rekoč: Vsi slovanški potoki se stekajo v rusko morje! Bolgari so naš most k Slovanstvu.

C. S.

Vladna kriza traja

Beograd, 16. aprila.

Vladna kriza traja neprestano. Z gotovostjo pa se računa, da se bo položaj spremenil še nocoj ali pa najkasneje jutri dopoldan.

Za debato ob priliki razprave glede obtožnice zoper notranjega ministra, ki se bo vršila šele 2. maja se je priglasilo veliko število govornikov.

Vojvodina v nevarnosti

Katastrofa poplav se bliža.

O s i j e k, 16. aprila.

Drava narašča neprestano. Stanje Drave je bilo danes zjutraj sledeče: v Mariboru 147 cm, v Varaždinu 200 cm, v Sobolju 234 cm, v Donjem Miholjcu 267 cm in v Osijeku 348 cm. Danes bo voda narasla do najvišje točke. Donava je pri Bogojevu dosegla 548 cm nad normalo.

Težka nesreča pri delih na vodnih nasipih

Zemlja podsula 18 delavcev.

O s i j e k, 16. aprila.

Med prebivalstvom vlada radi ponovne nevarnosti poplav veliko vznemirjenje. V Erdute se je včeraj pripetila pri popraviljanju nasipov težka nesreča. Nepričakovano se je udrla plast zemlje, ki je zasula 18 delavcev, ki pa se jih posrečilo pravočasno rešiti, vendar jih je 6 dobilo tako težke poškodbe, da je njih stanje dvomljivo.

Veselo Veliko noč

želita cenjenim čitateljem in inserentom uredništvo in uprava „Tabora“.

Dnevna kronika

Zločin ali samomor?

Dne 14. t. m. je bila na progi Maribor—Dravograd in sicer tri kilometre pred Sv. Lovrencem najdeno truplo približno 65 let starega moškega, katerega identite pa se doslej ni moglo ugotoviti. Domneva se, da je možakar izvršil samomor, ali pa da je postal žrtev zločina. Uvedena je preiskava, ki bo ugotovila vzrok strašne smrti.

— Strašna osveta zavrnjenega don Juana. V malem italijanskem mestecu Piove di Sacco, v bližini Padove se je odigrala krvava tragedija. 40letni Vittorio Guaggia, nazvan brezposelnj don Juan, je že dalj časa zaman dvoril mladi ženi Mariji Zoppellaro. Vkljub njegovi vztrajni vsiljivosti ga je mlada žena vedno odbijala. Ko je uvidel, da nikakor ne more uspeti, jo je začel don Juan blatiti na najgrši način. Ob neki priliki je 65 letni gostilničar Modesto Bettelli zagovarjal pred Guaggijem mlado ženo, kar mu je ta jako zameril. Nekega popoldne je Vittorio šel k Mariji in ji brez besed z velikim kuhinjskim nožem zadal pet smrtnih ran. Nato je zbežal iz hiše k gostilničarju, ki je ležal bolan v postelji; navalil nanj in mu razparal trebuh. Za tem je odhitel na cesto in si pred očmi zbrane množice pognal kroglo v glavo. Obležal je na mestu mrtev.

— Tragedija med angleškimi častniki na Gibraltarju. Pred kratkim so prinesli listi vest o smrti angleškega polkovnika Fritzgenalda, komandanta drugega batalijona Sast-Surray polka v Gibraltarju. Polkovnika Fritzgenalda je po kratkem sporu ustrelil poročnik Austin Christo-

Še v soboto in nedeljo v Kinu Apolo

Izgubljeni sin

Monumentalni film krasne vsebine v 9. činih.

Na velikonočni pondeljek prične film

GROFICA ORLOV

Bajeslavne slike iz Sirije. Neopisljiva lepota. Napeto dejanje. Krasni ljudje. Caroben orient. dvor grofice Orlov. Oficirska dirka na arab. konjih itd.

Še nikdar niste videli takega filma!

V gl. vlogah: krasotica Arlette Marchal in naš rojak, lepi Svetoslav Petrovič, Rusko-francoska tinesa prvega reda! 630

pher Duffield. O tragičnem dogodku pripoveduje polkovnikov adjutant sledeče: Pretekli četrtek sem našel pred vrati polkovnikove pisarne Duffielda v razgovoru z nekim višjim častnikom. Na moje vprašanje mi je poročnik odgovoril, da hoče govoriti s komandantom. Šel je v polkovnikovo sobo in kmalu zatem sta se slišala dva strela. Planil sem v sobo in našel polkovnika ležečega v krvi na tleh. Fritzgenald je še imel toliko moči, da je z roko pokazal na Duffielda in rekel: »On je streljal na me. Primi ga!« Potisnil sem poročnika iz sobe in ga izročil patrolji. Duffield se je mirno pustil aretirati. Poročnik Duffield se je hotel poročiti s hčerko nekega fermerja na otoku Les Palieres. Ker je polkovnik na vsak način hotel preprečiti ženitev, je nameraval poslati poročnika na Kitajsko, zato se je Duffield maščeval in Fritzgenalda ustrelil.

— Za Jugoslovensko Matico. V počaščenje spomina blagopokojne ge. Joške stadorala Jugoslovenski Matici gg. Vika dr. Krajgerjeva in Stana dr. Boštjančiča znesek Din 200. Savinjska posojilnica v Zalcu je nakazala svoj vsakoletni prispevek Din 50. Iskrena hvala!

— Častna izjava. Podpisani Jožef Pleteršek, frizer v Ptujju, prekliče s tem vse žaljivke, ki jih je izrekel o gdč. Lojzi K o n j e d i č, frizerki v Ptujju, ter se ji zahvaljuje, da je proti plačilu stroškov odstopila od kazenskega postopanja. 610

Jožef Pleteršek.

Proslava desetletnice majske deklaracije

Rojaki!

V času, ko je trpljenje našega v stoletnem robstvu izmučenega naroda priklopelo do roba življenja in smrti, ko se je sleherna, v hrepenjenju po svobodi, zaklicana beseda zasledovala in maščevala z ječo in vislicami, je slovenski narod, zavedajoč se svoje svete pravice do svobodnega življenja in v soglasju s svojimi brati po krvi in jeziku, izpolnjujoč vero in besede svojih pesnikov-prorokov in potrjujoč dejanja svojih mučenicov, po svojih zastopnikih, združenih v Jugoslovanskem klubu, dne 30. maja 1917. leta v avstrijskem državnem zboru, samozavestno izpovedal, da zahteva na temelju narodnega načela ujedinjenje vseh pokrajin, v katerih žive Slovenci, Hrvati in Srbi v eno samostojno, od vsakega gospodstva tujih narodov svobodno in na demokratiški podlagi osnovano državno telo.

V spomin tega dneva in v opomin, da na ravninah Gospe svete in ob bregovih Soče in Adrije še žive naši bratje, bo Jugoslovanska Matica v nedeljo, dne 29. maja t. l. priredila po celi Sloveniji spominske proslave in poziva vsa narodna društva k sodelovanju. Naša mladina praznuje ob tej priliki svoj Mladinski dan. Dohodki vseh prireditev gredo za narodno-obrambne cilje.

Jugoslovanska Matica.

Mariborske vesti

Maribor, 16. aprila.

m Novinarski hlab. Člani, ki se nameravajo udeležiti ekskurzije v Budimpešto, mi naj javijo svoja imena najkasneje do srede, 20. t. m. opoldne. Na poznejše prijave se ne bom mogel ozirati. — Udo Kasper, predsednik.

m Red bogoslužja o Uskršnjim praznicima v pravoslavnoj kapeli: Na Vel. Četvrtak, v 18 časova bdenije sa čitanjem 12 strašnih jevangelja; na Vel. Petak u 16:30 časova večernje sa polaganjem plaštanice; na Vel. Subotu u 16:30 časova večernje; na Uskrs u 4 časova jutrenje sa litijom, posle jutrenja pauza od 1/2 časa, zatim liturgije; na Uskršnji pondeljnik u 9:30 časova liturgija. Ko želi, može se u subotu posle večernje ispovediti, a na Uskrs pričestiti. Ulaz u kapelu direktno iz Trstenjakove ulice. — Iz kancelarije Pravoslavnoj Vojnosvešteničkog zvanja u Mariboru.

m Visokofrekvenčni masažni aparat. Zadnji čas prejema Marib. radio-klub od vseh strani pritožbe radi motenja pri radio-prejemu. Ker je vzrok temu iskati v prvi vrsti v uporabi visokofrekvenčnih aparatov za masiranje, se obrača klub na vse imejitelje označenih aparatov za vljudno prošnjo, da opuste uporabo istih v času od 11. do 13. in od 19. do 24. ure.

m VII. redni občni zbor podružnice Jugoslovanske Matice v Mariboru se vrši v sredo, dne 20. aprila 1927 ob 20. uri v mali dvorani Narodnega doma. Dnevni red: 1. Poročilo predsednika, tajnika, blagajnika in nadzorstva; 2. volitev novega odbora; 3. predlogi za pokrajinski zbor v Ljubljani in 4. slusčajnosti.

m III. »Jadranska noč« na morskj obali, katero priredi pevsko društvo »Jadran« dne 7. maja t. l. v vseh prostorih Narodnega doma, obeta biti jako zanimiva. Marsikdo ima še v spominu prejšnje »Jadranske noči« s kraško kočjo, ali pa »Na rivijeri«, pri katerih se je občinstvo v najboljšem razpoloženju zabavalo. Zanimivejša kaže pa biti letos »Jadranska noč«, kar se vidi že iz tega, da sta pripravljajni zlasti pa dekoracijski odbor izdelala zanimiv načrt morske obale. Kdor ljubi morje, ne bo zamudil te velike prireditve, zato pa tudi prosimo vsa druga društva, da na dan 7. maja opuste vsako drugo prireditev. — Odbor.

m Specialist za ženske bolezni in porodništvo Med. Univ. Dr. Fran Toplak se je vrnil iz inozemstva in zopet redno ordinira. Maribor, Glavni trg št. 18. od 10.—12. in od 14.—16. ure. 627

m DJA v Mariboru javlja, da se bo vršil dne 20. t. m. ob 20. uri zvečer v društvenih prostorih Narodnega doma 17 redni letni občni zbor z običajnim dnevnim redom. Udeležba članov obvezna. Odbor.

m Ljudska univerza v Mariboru. Izlet v Zagreb dne 23. in 24. aprila je popolnoma zasiguran. Izjemoma se še sprejmejo prihodnje dni udeleženci proti položitvi 100 Din. Naslov: Ljudska univerza v Mariboru.

m Vesele Velikonočne praznike želim slavnemu občinstvu. Se priporočam za obilen obisk Hinko Kosič, Vetrinjski dvor. 627

* Halo! Kavarna »Evropa«. Halo! Od danes, v soboto, 16. aprila naprej dnevno od 21. ure k o n c e r t i n p l e s n a r e v i j j a ter virtuozi na ustni harmoniki. Na praznike popoldanski koncerti. Začetek ob 16. uri.

ITO-pasta za zobe je najboljša!

Zgodovina prvih let marib. oblasti

Pred nekaj tedni je pod naslovom »Kronika državne oblastne uprave v Mariboru« izšlo uradno izvestje Velikega župana mariborske oblasti za leta 1923 do 1926. Knjigo, obsegajočo 87 strani, je izdal koncem januarja tega leta Veliki župan mariborske oblasti dr. O. Pirkmajer, katerega je Slovenska ljudska stranka rušila že cela leta, katerega odstranitve pa se ji je posrečilo doseči šele takrat, ko si je to koncesijo od radikalov odkupila s svojim sramotnim glasovanjem za pardon radikalni korupelji in Maksimovičevemu nasilju.

Mariborski klerikalni tednik »Slov. Gospodar« si je dovolil neokusnost, da je enostavno odrekal bivšemu Velikemu županu sposobnost takšno knjigo spisati, češ da je vse, kar je v knjigi napisano, delo nekega njihovega pristaša, in da je dr. Pirkmajer tako pod knjigo kakor tudi pod razne ukrepe Velikega županstva samo podpisoval svoje ime. Ne bomo se bavili z izbruhi malenkostnih duš, ki na človeku, katerega smatrajo za svojega političnega protivnika, ne najdejo nobene dobre lastnosti. Gospodje od SLS dobro vedo, da je užival bivši Veliki župan tudi pri ogromni večini klerikalnega prebivalstva mariborske oblasti ugled in zaupanje in hočejo sedaj na ta način oblatiti pri ljudstvu njegovo ime. Kakor marsikaj drugega, jim tudi to ne bo uspelo.

Kronika vsebuje, kakor že naslov knjige kaže, razvoj državne oblastne uprave v Mariboru. Po žalostni zaslugi SLS se oblastna samouprava do one dobe, ko je bila knjiga spisana in izdana, še ni oživila, ker so bili ravno naši klerikalci v zvezi z radičevci in radikali tisti, ki so volitve v oblastne in srezke skupščine leto za letom preperevali. Zgodovina, ki jo podaja kronika, kako je naša oblastna uprava v Mariboru rasla iz prvih malih početkov do današnje tako dobro razvite državne oblastne uprave, s kakršno se težko ponajša katerakoli druga oblast v državi, je zanimiva, dasi je podana v kolikor mogoče kratki, lapidarni, in baš zato zelo pregledni obliki. Vesten čitatelj knjižice bo razbral pri njenem čitanju, koliko truda in skrbi je bilo treba, da je začelo vrno v ustavi zajamčene oblastne uprave kliti in poganjati in da je zrastle iz njega danes že močno drevo državne oblastne uprave in končno sedaj že tudi realizirane oblastne samouprave. Da je mogel to organizacijo Državne uprave, ki pomeni znatno spremembo in ki je bila tem težavnejša, ker je trebalo jo izpeljati iz povojnih prilik v normalne razmere, izvršiti samo mož velike iniciative i globokega vpogleda v realno življenje ter obenem globokega pravnega in splošnega znanja, o tem ne more dvomiti nikdo, kdor razmere trezno presodi. Da se bivši Veliki župan v svoji knjigi hvaležno spominja vseh svojih vrlih sotrudnikov v državni upravi mariborske oblasti, meče tem lepšo luč na njega in na njegovo delo.

Izgradnja državne oblastne uprave.

Kronika nam pravi, da je prvi Veliki župan mariborske oblasti dr. Miroslav

Ploj, bil imenovan s kraljevim ukazom od 31. decembra 1922, da pa službe ni nastopil in da je še v naprej funkcijonirala za obe slovenske oblasti skupna pokrajinska uprava v Ljubljani. Imenovanje dr. Vilka Pfeiferja kot namestnika dr. Ploja je bilo praktično brez pomena dotlej, dokler ni centralna vlada odredila likvidacije pokrajinske uprave v Ljubljani glede poslov resorja notranjih zadev, ki so se koncem decembra 1923 prenesli za mariborsko oblast na Velikega župana v Mariboru in je takrat Veliki župan dr. Ploj tudi svoje mesto nastopil. Šele ta nastop dr. Ploja koncem 1924 se more smatrati kot prvi uradni korak v aktivaciji urada Velikega župana v Mariboru. Vendar so se še skoraj celo prvo polovico leta 1924 vsi spisi tudi za mariborsko oblast reševali v Ljubljani, a probirali pa v Mariboru. To je naravno imelo za posledico velike zamaknitve v reševanju spisov. Tudi srezi, ki so bili z zakonom o občni upravi ter o oblastni in srezki samoupravi na novo določeni, so pričeli s svojim poslovanjem šele v letu 1924. Poleg poslov notranjega resora so se Velikemu županu mariborske oblasti tekom leta 1924 delili še tudi posli kmetijskega in zdravstvenega resora ter sta se ustanovila oddelka za kmetijstvo in veterinarstvo ter oddelek za zdravstvo. Tudi hidrotehnični oddelek je pričel v malem obsegu poslovati tekom leta 1924. Prosvetni oddelek hiše pokrajinske uprave v Ljubljani se je sicer tekom leta 1924 že razdelil, vendar je pa oddelek za mariborsko oblast posloval še naprej v Ljubljani, ker v Mariboru ni bilo zadosti prostora.

Dne 5. junija 1924 je bil imenovan za Velikega župana dr. Otmar Pirkmajer, ki je ostal na tem mestu z malim presledkom od 19. avgusta do 9. novembra 1924, med katerim časom je takratna Davidović-Korošičeva vlada postavila na to mesto dr. Vodopivca, do febr. 1927. In baš v tem času se je organizacija mariborske državne oblastne uprave silno izpopolnila. Z izredno energijo se je vrgele dr. Pirkmajer na delo za izgradnjo državne oblastne uprave, z vso vnemo in ljubeznijo do stvari je pa tudi pripravljati tla za oblastno samoupravo. Že s 1. januarjem 1925 se je po njegovem prizadevanju aktiviral v Mariboru prosvetni oddelek, istega dne tudi šumski oddelek, s 1. majem 1925 pa oddelek za obrt, trgovino in industrijo. Po njegovem prizadevanju se je meseca maja 1925 ustanovil za mariborsko oblast poseben gasilski sklad, se je novembra 1925 ustanovila za mariborsko oblast posebna tujsko-prometna zveza, se je ustanovil tekom leta 1926 poseben ubožnostni sklad za mariborsko oblast, poseben ribarski sklad za pospeševanje ribarstva, so se vršile neštete ankete o gospodarskih in raznih drugih vprašanjih, zlasti o stanovanjskem, o viničarskem vprašanju itd.

Kako je naraščal promet v pisarnah Velikega župana, dokazuje dejstvo, da je bilo koncem leta 1925 vložkov 84.188 (od teh 10.779 v sekretarijatu, 29.997 v pravnem oddelku in oddelku za vere,

20.552 v prosvetnem oddelku, 3.477 v oddelku za obrt in trgovino, 15.473 v oddelku za zdravstvo, 6.258 v oddelku za kmetijstvo, 3.565 v oddelku za veterinarstvo, 2516 v hidrotehničnem oddelku, 1.571 v šumskem oddelku), koncem leta 1926 pa 101.996 vložkov (13.365 v sekretarijatu, 37.236 v upravnem oddelku in oddelku za vere, 7.628 v oddelku za obrt in trgovino, 20.399 v prosvetnem oddelku, 6.576 v zdravstvenem, 7.203 v kmetijskem, 4.657 v veterinarskem, 2838 v hidrotehničnem, 2.094 v šumskem oddelku).

Podpiranje kmetijskega gospodarstva.

Zanimivo je gledati številke, kako je državna oblastna uprava skrbela s pomočjo državnih kreditov za podpiranje in napredek našega kmečkega, pa tudi drugega gospodarstva. Poydarjati je treba, da se je imel Veliki župan mariborske oblasti stalno boriti z velikimi težavami pri dobavljanju državnih sredstev za pospeševanje raznih panog našega kmetijskega gospodarstva. Dočim se je v letu 1924 moglo dati za pospeševanje živinoreje 100.000 Din, svinjereje 20.000 Din in reje drobnice 10.000 Din, izkazuje statistika, da se je dalo v letu 1925 za pospeševanje konjereje 50.000 Din, govedoreje 150.000 Din, svinjereje 30.000 Din, drobnice 16.000 Din, čebelarstva 4.000 Din, ribarstva 5.000 Din, za nabavo semen 37.500 Din, za vzorne travnike 12.500 Din, za šolske vrte 3.750 Din, za varstvo koristnih ptic 10.000 Din, za kmetijska predavanja 5.000 Din, za cepljenje živine 55.346 Din. Da so se prirejali tudi razni kmetijski tečaji, gospodinjjski tečaji, itd., ni treba podrobno navajati.

V letu 1926. je država v svojem proračunu črtala skoro vse kredite za kmetijstvo in je bila naravna posledica tega, da se je v svrhe pospeševanja kmetijstva tudi v mariborski oblasti moglo v tem letu dati veliko manj. Statistika pravi, da se je dalo 61.800 Din v kmetijsko-pospeševalne namene, 18.000 Din za subvencioniranje vzornih kmetijskih gospodarstev, 100.000 Din za nabavo semenkega blaga, za živinorejo razun nabave nekaj bikov, jaje itd., ter razun malega števila premovanj nič, za vinogradništvo se je moglo prispevati samo s cepljenkami iz državnih trtnic in privedilo se je 407 kmetijskih predavanj s 15.040 poslušalci.

Ker so bili v letošnjem državnem proračunu črtani skoro vsi kmetijski krediti (saj je znano, da je n. pr. črtanih tudi nad 400 kmetijskih strokovnjakov), je naravno, da glede pospeševanja kmetijstva v mariborski oblasti s strani državne uprave ne bo letos nič boljše.

Zanimiva je statistika glede števila živine v oblasti. Začetkom januarja 1925 je bilo v mariborski oblasti 31.993 konj, 230.059 goved, 208.937 svinj, 556.642 perutnine, 33.434 ovac, 8.787 koz, 29.560 čebelnih panjev. Ob istem času leta 1926 je bilo 31.758 konj, 233.723 goved, 201.685 svinj, 29.430 ovac, 689.214 perutnine, 31.408 čebelnih panjev. Statistika iz leta 1927 bo gotovo pokazala znaten padec v številu goveje živine,

katere je v veliki meri postala žrtev znane invazijske boleznii metuljavosti, na kateri je n. pr. v velikem delu Prekmurja poginilo do 40% govedi.

Skrb za regulacije, melioracije in podobno.

Kronika nam končno kaže prav nazorno, kako je državna oblastna uprava v Mariboru tekom zadnjih let kljub občutnemu pomanjkanju tozadevnih kreditov, zlasti za vzdrževanje cest, vendarle marsikaj ukrenila, kar je v splošnem interesu našega prebivalstva. Dočim v letu 1924 razun nadaljevanja del na novi okrajni cesti Št. Ilj-Velka, za katero gradnjo se je investiralo v tem letu 2.000.000 Din, ni zaznamovati kakih posebnih del, vidimo v letu 1926, da se je izdalo za vodne zeradbe na Dravi 930.000 Din, na Muri 870.000 Din, na Savinji 164.000 Din in Limbuškem potoku 190.000 Din. Dalje se je za poljedelske melioracije, ki so se izvršile večinoma v Prekmurju, izdalo 331.000 Din. V letu 1926 so bili tudi tozadevni krediti znatno skrčeni in se je izdalo za regulacijo Drave 210.000 Din, Mure 210.000 Din, Savinje 70.000 Din, Limbuškega potoka 85.600 Din, za popravilo škod po poplavi Pesnice 60.000 Din, za popravilo škod vsled plaza v Pilštanju 13.000 Din ter za poljedelske melioracije 154.961 Din. Pri tem je treba poudariti, da je bilo potrebno za vsak znesek, ki ga je centralna vlada dala v gori navedene svrhe mariborski oblasti na razpolago, veliko truda in boja.

Podpore po vremenskih uimah, podpiranje ubožcev itd.

V tem pogledu je centralna državna uprava šla mariborski oblasti žalibog zelo malo na roko. To dokazuje dejstvo da so bile škode po strašnih poplavih leta 1926 v celi oblasti na privatni in javni lastnini cenjene na več ko Din 50.000.000, država je pa dala v svrhu počpbr komaj 350.000 Din in od Rdečega križa se je šele po dolgem trudu posrečilo dobiti 200.000 Din. Krediti za podpiranje ubožcev so se sploh črtali kar je velikega župana dr. Pirkmajerja privedlo do misli in prepričanja, da je treba za mariborsko oblast ustvariti poseben oblastni ubožnostni sklad, kar se je tudi izvršilo skoro tik pred tem, ko se je dr. Pirkmajer moral zopet umakniti eksponentu klerikalne stranke.

Kdorkoli bo kdaj pisal zgodovino razvoja naše mariborske oblasti, bo moral poseči po mali knjižici, v kateri ima skrbno zbran material o zgodovini prvih let naše oblastne uprave. Zgodovina pa, ki je vsikdar pravičen sodnik, bo tudi morala priznati, da je bil dr. Pirkmajer tisti, kateri je tekom dobrih dveh let svojega poslovanja kot Veliki župan ustvaril temelje za zdrav krepek razvoj naše oblastne uprave, samouprave in novega našega gospodarskega življenja. V. S.

J. Arnuš:

Razkrinkana svetnica

Nemški pregovor pravi: Čudež je najljubše dete vere. Jaz nikoli nisem preiskoval, kateri otroci so veri samo »ljubi«, vsekakor pa se mu dozdeva, da tiči mnogo resnice v tem ljudskem pregovoru. Vsak človek že po svoji naravi nagiba ki misitki, saj je celo modri 50 krat mislil, da je za vse slučaje bolje, če za lepši sprejem onkraj Styxa bogovem žrtvuje petelina. Kaj si hočemo, je že tako! Življenje je ko vožnja z vlakom, le na koncu je majhen razloček, če se vsedeš v vlak, se mirno zanesesh, da te v določenem času pripelje do zaželjenega mesta, če pa toliko in toliko let svoj čolnič krmariš po zemeljskem morju, nikdar ne moreš zgotovostjo povedati, kje in kdaj boš izstopil. In baš ta nejasnost nas venomer muči. Vsa bi rad vedel nekaj pozitivnega, z lastnimi očmi bi se rad prepričal, da je res vse tako kot smo se učili v šoli, slišali v cerkvi in mater doma v mladosti.

Iz tega stremljenja po vidnih dokazih in zavoljo neminljivega strahu pred razmerami tam preko groba, se venomer poraja v našem srcu želja, da bi na svoje oči videli nekaj takega, kar bi nas podkrepilo v veri, nam dalo sigurnost in za vselej razblinilo kakršnekoli dvome. Otdot tudi vse tisto hlastenje po ekscentričnih senzacijah, nenavadnih

dogodiljah, madnaravnih prikaznih in čudežih. Naj se pripeti le količkaj nevsakdanjega, že se raznese o tem novica od hiše do hiše, vsak ji še naglo pri-makne nekaj svojega in »čudež« je tukaj. Strmeča množica pa si razlaga vse take pojave po svoje; na vsak način pa si jih hoče ogledati. Za take reči žrtvu-dar ne dogajajo vsak teden. Naj ome-jejo vse. Kako tudi ne, čudeži se ven-nim samo Vodice. Celó iz Štajerske in Koroške je romalo ljudstvo k Johanci, da ne govorim o ljudeh iz najbližje okolice.

Najbolj zanimivo pri vseh teh pri-kaznih je le dejstvo, da je vedno naš nežni spol tako srečen, da jih povsod on prvi zagleda. Da mi ne bi navsezad-nje še kdo kakih izmišljatin podtikal, bom pa kar sv. pismo citiral za pričó. Prosim, ali ni tudi Marija Magdalena bila prva, ki je zagledala Gospoda, malo pred tem pa nebeškega krilatca!

Ne morem pa si razložiti, z a k a j nam ravno na tem polju prednjačijo ženske. Menda smo pa možki le preveč neverni. Sam Bog ve, zakaj ravno mi nič ne vidimo. Sicer pa se pri nas vobče zelo malo vidi in še tisto malo se raz-blini v začetnem trenutku. V Italiji je to drugače. Tam imajo vedno dovolj teh prikazni. Tu se obrača neka svetnica v rakvi, v Neapolju vre kri sv. Januariju, zdaj je spet Mussolini čudovito rešen, itd.

Če pa se pri nas res kje zagleda ne-

kaj čudnega in če začnejo ljudje samo malo o tem pobožno šušljati — kdo je prvi zraven? Orožnik! Kaj pa ima prav-zaprav orožnik pri čudežih? Niti eden čudež ni državni nevaren. In vendar je tako, da se nobena prikazen ne more udomačiti, da ne bi rogovčila orožniška puška okrog istih skrivnosti. Začne se z izpraševanjem kot pri kaki goljufiji — mimogrede povedano imajo vedno mlada dekleta prikazni, nikdar pa stare ženske — kaj so videle in kdaj, če je bila prikazen lepa, mlada, kake mode, in če ni vendarle imela kakega znane-ga obraza in sto in še več takih malenkosti. Take neumnosti!

Prikazen pa tudi ni gluha, kaj še! In kaj je navsezadnje posledica teh žan-darmerijskih sitnosti? Prikazen si misli, kakor bi to tudi vsak pameten človek storil: »Dobro, če že hočete biti tako nagačij neverniki, pa le svoje orožnike občudujte, jaz se ne prikažem več v tem le kraju. Zbogom!« in prikazni ni več in tisti kraji so brez svoje slave, gostinčarji pa ob dober dobiček.

Koliko takih prikazni je že šlo zgubo po svetu.

Prlekí bi že tudi lahko imeli svoj majhen Lurd ali kaj sličnega, tam neki blizu Ljutomeru. Vse je šlo tako lepo ko v Lurdu, le mesto črne jame, ker take sploh ni v Slov. Goricah, si je pri-kazen za sedež izvolila vitko smreko. Pa to nič ne de, vsak kakor hoče. In kdo je kriv, da se danes noben človek

več ne spomni te prikazni? Žandarji seveda, ki so s silo odganjali verno ljudstvo in iz same hudobije podžagali smreko. To je samo en zgled. Koliko je pa takih, ki so skriti: so to dobro diše-če cvetke pobožnosti, vzorniki, ki živi-jo strogo ko gladni eremiti, nepoznani svetniki, ki pijejo samo vodo kot neum-na živina, jedo pa skoraj nič, ali pa sploh ničesar. Post jim je bič, s katerim odganjajo hudobnega duha, obenem pa sredstvo, s katerim si brez muč. palme takorekoč izgledujejo malo boljše pro-store v nebesih.

Življenje takih vernikov ne more ostati svetu prikrito. Posebno ženske jih hitro iztaknejo, ženskam sploh nič ne uide, še neka mala žival ne, Pravi pregovor. Komaj da se je le malo za-svetlja — po mojih mislih »svetnik« in »svetitelj« se nista v pomenu daleč na-razen — že so zaznale ženske za vse skrbno prikrite vrline in svetnika čast se je trajno šušljala na ženskih in kas-neje tudi na moških jeziki.

S težkim srcem moram pribiti, da smo Slovenci majhen, nepoznan in siro mašen narod. Po številu smo v resnici neznaťni, kar pa se tiče ubogega dijašt-va in siromakov sploh, pa nas ne pre-kosi nihče na svetu. Tudi v nebesih še nimamo nobenega zastopstva, niti eden svetnik ni Slovenec, tako da smo tudi v tem oziru navrženi na Italijane ali celo na Jude. In vendar nam je vsem znano, da noben narod nima tako do-

Božva:

Velikonočno pismo iz ječe

Venka noč! Kakor čudežno razodetje je dabilo v naravo, da je od radosti vsa ozivel. Od srca do srca je ljutelo in vsakemu oznanilo: Vstajenje! In dagnila se je pesem velikonočna ter planila v bleščeče pomladno jutro. Nje ni topli zvoki so pluli nad ogromnim grobom živih in mrtvih — živi mrtvi — smo jo čuli kakor iz daljne daljave. Iz Velikega tedna svoje usode smo zahrepeneli po njej, ki nas vabi v lepšo bodočnost.

Tistim, ki poznajo pot na Kalvarijo življenja in ki vedo, da jih je malo, ki bi prinesli svoj križ do vrha, ne da bi se na poti zgrudili, tistim pišem te vrstice za Veliko noč!

Ko pišem to pismo, je v mariborski kaznilnici okoli 580 kaznjencev. Zakaj morajo biti v ječi? Ker so bili tako obsojeni. Zakaj so bili obsojeni? Ker so bili hudodelci. A zakaj, kdaj in kako so postali hudodelci? Zato, ker... Moral bi odpreti knjigo življenja in poiskati zgodbo vsakega posebej, zakaj vsaka je drugačna, ena strašnejša in pretresljivejša od druge. Začetek vsake je neznan, kakor pegica, a je kal, seme grozovitega umora, drznih tatvin in vlomov, surovega uboja, rafinirane goloufije, požiga, ropa, spolnih zločinov... t. d.

O splošnih vzrokih zločina se dá govoriti, a se govori in piše veliko premalo. O posameznih zunanjih okoliščinah, ki so v tej ali oni meri pripomogli do hudodelstva, je težje govoriti, ker je takih okoliščin nešteto. Razpravljati o notranjih motivih, ki so spočeli in vzgajali zamisel zločina, je nemogoče do take skrajnosti, da bi se dalo dogmatično reči: tako in tako in nič drugeče ni mogel čustvovati, kdor je napravil ta ali oni zločin.

Zanesljive, ali bolje: popolne duševne analize zločina ni mogel nuditi doslej človeštvu noben psiholog in noben psihiater, dasi so nekateri dolga leta posvetili tozadevnemu znanstvenemu raziskovanju (Lombroso, Gail). Pomembnejših novejših odkritij, razen nekaterih ovrženih n. pr. Lombrosove teorije, po svetovni vojni v Evropi nismo doživeli, kljub temu, da se je kriminalna statistika vobče znatno povečala. Slednje dejstvo gre nedvomno na račun nezogibnih posledic dolgotrajne vojne, ki je izžepala narode fizično in moralno in tako odprla nešteto socialnih virov zločina.

A naj bo zločin tak ali drugačen, naj izvira iz tega ali onega vzroka, je in ostane »mednarodna družabna nevrednota«, nujno zlo celokupnega človeštva. Ko bo zadnji človek na svetu umrl, bodo z njim pokopana tudi zadnja zločina nagnjenja. Iz tega sledi, da je zločin tako rekoč del človeške usode in da ga je nemogoče popolnoma iztrebiti. Mogoče pa ga je omejiti.

Kriminalna statistika posameznih držav je — rekli bi — najzanesljivejše merilo narodove morale. Kriminalna sta-

tistika naše mlade države se mi zdi kakor skeleč madež na narodovem telesu. Ali resnično ni leka za zdravljenje te rane?

V lanskem »Prerodu« je zapisal neki jurist obupen zofizem: pijanec v ječo, zločinec iz ječe. — Tako bi menil kvečjemu kak prapet žižirski moralist, kar pa omenjeni pravnik gotovo ni bil, zakaj človek, v katerem obupa nad poboljšljivostjo pijancev, sklepa z angleškim citatom: Where there is a will, there is a way — kjer je dobra volja, tam je tudi pot.

Menda je ni med narodom udomačene strasti, ki bi ne imela v kaznilnici svoje žrtve. In ko je nad te žrtve iztegnila svojo težko roko pravica, so omejele in otrpnile od groze in strahu, zakaj tisti hip je treščilo vanje spoznanje. Naenkrat je pretresla njihovo dušo zavest, da je moralo biti nekaj silnega in nenaravnega, kar jih je pokopalo v ječo in jim naprtilo tako težke posledice. Napotijo se sami vase, kakor omamljeni od udarca usode blodijo po svoji duši, iščejo vedno globlje in globlje, dokler

ma lazen tako, kakor določa zakon, so hkrati dolžni, da vplivajo na kaznjence tudi moralno, vzgojno ali z ozirom na prejšnje: da mu nudijo sredstva, s pomočjo katerih zamore prodreti sam vase do potrebnega spoznanja, vendar tako, da tvori to spoznanje prvi korak k poboljšanju, a ne v obup. Razume se, da je za dosego nekega namena potrebna volja, v tem slučaju predvsem spremljiva volja kaznjencea.

Ogledimo si na kratko sredstva, s katerimi si prizadeva vodstvo mariborske kaznilnice, spraviti poboljšljive kaznjence na pravo pot in jih vrniti človeški družbi kot koristne državljane!

V prvi vrsti je treba omeniti šolo, ki se peča z vzgojo kaznjencev relativno največ. V kolikor idealni šolski predmeti kot taki ne vplivajo na oplemenitev srca, se vrše od časa do časa tako zvani etični pogovori, v katerih tolmači izkušeni nadučitelji svojim velikim učencem vire človeške sreče.

Kaznjenci ljubijo take pogovore in je umevno, da so jim bolj pri srcu, kakor suloparni realni šolski predmeti. — Žal, da po obstoječih predpisih ne more obiskovali rednega šolskega pouka večina kaznjencev, marveč le tisti, pri ka-

in dobrih življenskih navodil za bodočnost.

Vso čast dela sedanjemu ravnateljstvu psihološko uvidljivo prizadevanje, da bi bila nudena vsem kaznjencem brez izjeme moralna opora. »Vsi naj pridejo na sito, a naša dolžnost je, da jih presejemo!« To načelo nehoče sklepam iz vzgojnega delovanja vodilnih faktorjev kaznilnice.

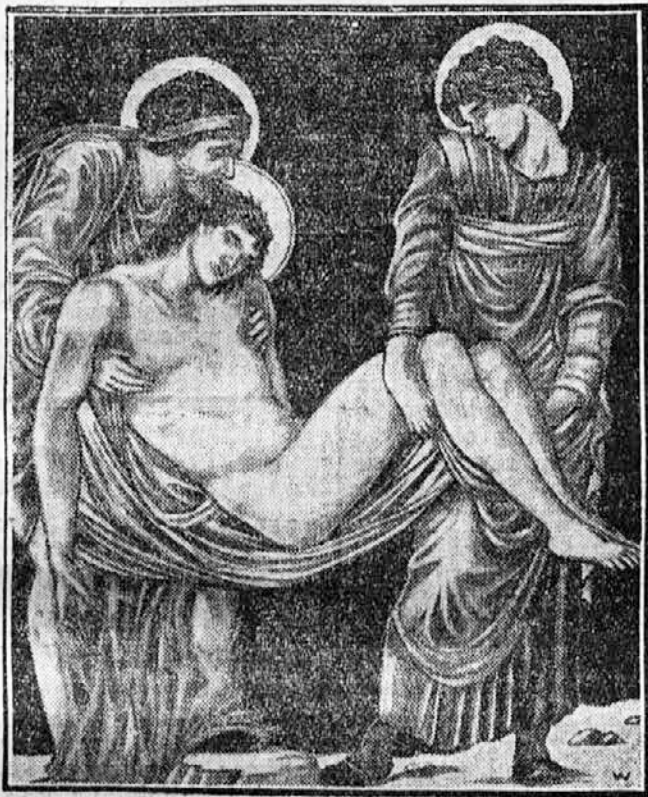
Tako se je začelo pod novim ravnateljstvom intenzivno gojiti petje. Požrtvovalni in neumorni nadučitelj je v nekoliko mesecih izvežbal 30 mož broječi pevski zbor kaznjencev, ki je dne 14. novembra lani nastopil z istim koncertom v kaznilniški centrali. O prireditvi so priobčili listi zelo laskavo kritiko. Poročali so o vtisih, ki jih je napravilo naše petje na nje, svobodne ljudi. Kakšen blažilen utis pa smo odnesli mi, kaznjenci v svojih dušah, je pero preokorno, da bi popisalo. Tista nedelja pred koncertom bo mi ostala enako trajno v spominu, kakor koncert sam. Zbrali smo se v centrali. Peveč, kaznjenci, poslušalci-kaznjenci. Sredi med nami gg. višji ravnatelj, nadučitelj-zborovodja, uradniki. Vsa velika družina se je sestala k važnemu dogodku. In ko se oglesi pesem, meliko, božajoče dotakne src, ali more biti katero tako zakrknjeno, da bi se ne otajalo pod toplim vplivom pesni? Spomniš se doma, svobode, matere, mladosti! Nevidna roka buči v tebi čudovita čustva, neznan, morda še nikoli občutena, ali davno pozabljena. Nov svet se odpira pred teboj, na belo cesto sije solnce, po cesti ti prihaja nasproti človek z nasmehom na ustnih, s srečo v očeh...

Drugi, na vzgojo kaznjencev v ne manjši meri, a po svoje delujoči faktor, je cerkev. Kaznjenci morajo vsak teden enkrat, oziroma dvakrat k službi božji. Ob četrtih se vrstita samotni in skupni zapor, a ob nedeljah je skupna maša s cerkvenim nagovorom. Med službo božjo poje zbor s spremljevanjem orgel. — Pred kratkim so se vršile v zavodu tridnevne duhovne vaje, o katerih uspehu se je naš duhovni pastir zadovoljivo izrazil. Z ozirom na razboleno duševno stanje jetnikov je umevno, da so hvaležno sprejemali tolažilne, resnično lepe govore duhovnikov, ki sta vodila pobožnost.

Po geslu »dobra knjiga — dober prijatelj« je uvedeno v kaznilnici izposojevanje knjig iz lastne knjižnice, ki obsega 4592 del izvirne in prevodne literature. Slabega čtiva kaznjencev ne dobi v roko, ker je iztrebljeno iz knjižnih polic.

Kot prvo fizično vzgojno sredstvo velja v kaznilnici delo. Vsakemu zdravemu jetniku je določeno primerno delo bodisi v obratih, ki jih vzdržuje zavod večinoma v lastni režiji, bodisi pri zunanjih delodajalcih. V obratih je uveden osemurnik. Mlajšim kaznjencem je nudena prilika, da se izučé kake obrti, a starejšim, da vzljubijo delo in spoznajo v njem svojega poštenega hranitelja.

Slednjič še eno in sicer skrajno vzgojno sredstvo: poostritev kazni. Kaznjenci, ki se v svoji itak nad vse

Julian de Vriendt: Kristusov pogreb

ne prodro do najtemnejših globočin, ker otpljajo klic svoje nesreče. A koliko jih je, ki prodro tako globoko? Lažje bi bilo dognati, koliko jih ne prodre do tja, kjer bi jim popolno spoznanje odkrilo strupene instinkte, a če jim je dano, da jih spoznajo — obupaajo.

Namen kazni pa je dvojen: z a d o š č o n j e in p o b o l j š a n j e. Tisti, ki so odgovorni, da obsojenec odsluži naloženo

terih je uradniška konferenca ob nastopu kazni ugotovila poboljšljivost in jim dovolila krašanje kazni v samotnem zaporu. Tako jih obiskuje šolo od 600 do 125. Res je, da so med ostalimi skoro sami taki, ki niso prvikat v kaznilnici in da so v času svojega prvega bivanja v zavodu tudi imeli priliko obiskovati šolo. Toda marsikateri ni neposredno sam kriv, da je moral ponovno v ječo in je enako potreben uthe-

breza vodstva ko naš, našo politiko vodi že več let preiskušeni duhovnik, naš narod je skozinsko versko organiziran, v osnovnih šolah se že loči ovčice od kostrunov, da celo telovadimo že na krščanski podlagi, in kak uspeh? Še enega svojega svetnika nimamo na oltarjih. Sam Bog ve, zakaj naše molitve čisto nič ne zaležejo v nebesih.

Napisali pa moram, in to je ravno glavni namen teh vrstic, da ni mnogo manjkalo in bi tudi Slovenci skoraj imeli svojo svetnico.

Vse je bilo tako krasno vneljano, cele župnije so že govorile o tih svetnicah, pa ti pride tak nesramen cucek in, seveda in... To namreč ravno hočem povedati.

Tale črtica ima to prednost, da ni zmišljena, ampak je resnično resnična. Kot kronist se bom držal le gole resnice, in opisal samo dejanje, na ime ne polagam nobene važnosti. Recimo toraj, da ji je bilo ime Marija ali Mojci, kakor se to ime navadno kliče na Koroškem.

Mojci je živel precej let pred vodiško Johanco. V času naše povesti je bila izven skušnjav in preko nevarnih est, v dobi, ko se že močno vsiljuje srebro v nekdanj kodraste kite. Njeno življenje je bilo vzorno. Sama je trdila, da ji grešniki smrdijo in da ne more obstati v njihovi bližini. Mladi ljudje so se ji zato tudi zelo skrbno izogibali. Previdnost je povsod dobra. Svojemu župniku jo marsikoga priporočila in skrben

dušni pastir, ga je v nedeljo na svoj način na prižnici do dobra ožehtal.

Mojci sama ni nikoga pogledala, vide la pa je vse. Ničče je ni slišal kaj hudega reči čez njenega bližnjega, samo župniku jih je tožila, zase ni nikdar kupila ne sladkorja, ne kave, ne Francka in ne pšena, pač pa je tako reči nesla zdaj temu, zdaj drugemu revežu in sosedu, ki pa si je drugi dan tudi sam še moral oskrbeti ravno isto, ker je prebrisana Mojci pod tujim imenom s tem blagom zalagala sebe. Ničče je ni videl jesti, hodila je samo k sv. obhajilu, kar ji je pri njeni svetosti zadostovalo za življenje. Da ji je bilo toplo, je le ponoči kurila v svojem stanovanju.

Njena pobožnost in krščanska popolnost je že bila tako očita, da so gospod na prižnici pokazali nanjo in rekli: »Ko bi bili vsi taki, kot je Mojci tam v prvi klopi, ah kako srečna bi bila naše fara.«

Take hvale so ji bile vedno sitne in Mojci je svojemu duševnemu pastirju to tudi povedala. Pa kaj si je hotela, gospod župnik je bil vesel, da ima tako popolnost v fari in prav na to je bilo treba opozarjati. Zgledi vlečejo.

Kakor vsak svetnik, je tudi ona ves prosti čas preklečala in prepolnila v cerkvi. Kaj je ljubšega kot tajni pogovor z Bogom?

Pri teh božjih posetih pa nekoč ni zaprla hiše božje in prav to je bilo usodno zanjo. Zgodilo se je namreč, ko

že Mojci dolgo ni več molila v cerkvi, da je majhno mežnarjevo ščene svoj mokromrzel smrček pomolilo skozi priprte stranske duri in o dolgih zvedljivih volih poizvedovalo, če ni morda kak pribolišek zani obležal v cerkvi. Najbrž je res nekaj zavohal, kajti z glavo počasi odrine težke duri in se cel lepo počasi pririje v cerkev. Časa je imel dovolj, psi imajo vedno čas, zato jo mirno mahne pod cerkvene klopi in siste malično preiskuje klop za klopjo in se vedno bolj bliža oltarju.

Naenkrat pa mu nos kar zavije proti glavnemu oltarju in ko okamenjen obstoji kužek proti njegovj smrti.

»Saperlot, kaj pa je to? Takih dobrot pa še nikdar nisem ovolal v cerkvi. To pa je nekaj novega. Pa kaj je to in odkod prihaja ta duh?«

Psičkove nogice kar tako same od sebe letijo za nosom in ko priletijo v bližino oltarja, jo naglo ukrenejo pod Mojciin sedež. Kužek zgine v temo pod klopjo, v cerkveni tišini pa zarožlja zraven psička kovinasta žlica. Čokija to ni mnogo motilo, kajti izpod klopi se zasliši zadovoljno enakomerno cmo-kanje. Navsezadnje je bil tudi Čoki sit, in vse bi šlo lepo v redu, on bi lahko vsak dan hodil na malo južno v cerkev, Mojci bi pa že danes morebiti bila svetnica, če, seveda zopet tisti »če«, če pes ne bi imel predebele glave. V pisker, ki ga je našel pod Mojciin stolom, jo je v svoji požrešnosti še dovolj lahko porinil, ni je pa mogel izdre-

ti. Vsaka žival, ki čuti nevarnost, postane zbegana, plašna in zlomi v smrt-nem strahu vse, če je le v stanu. Ko se je naš Čoki pošteno najedel, bi se rad šel kam malo pozahavat, mogoče tudi pravit, kak zaklad je našel v cerkvi, pa kako, če pa glave ne more potegniti iz piskral! Vznemirjen stoji par korakov nazaj in pomiga z glavo, nič. Vsede se na zadnje noge in s sprednjimi vleče pokrivalo čez glavo, ko pa pride blizu taj, ga seveda zopet potisne na prejšnje mesto. V velikih lokih stresno preplašeno glavo, čim bolj pa se trudi, tem tesneje se ga oklepa sovražna posoda. Na levo, desno, gor in dol obrača pokrito glavo, pa vseskup zaman, vjet je, poginuti bo moral, pisker bo ga zadušil. Ne ve več nikamor. Samo gospodar mu še more pomagati, zato pa zatuli, kolikor ima sape in mežnar mu res pride pomagat. Kako pa se začudi mož, ko zaloti ubogega Čokija s piskrom kaše na glavi. Oproščen, pišček od samega vevlja nori po cerkvi, mežnar pa zamišljeno pobere žlico in se snehlijače popraska za ušesi.

»Aha, odtod toraj tisti strogi postil. V cerkvi smo jedli kašo, da ničče ne bi zvedel, kako se postimo. Pa še kako dobro zabeljena je«, urmra mežnar sam pri sebi.

Gospod župnik je zvečer ves prese-nečen obračal kašni pisker. Po takem razočaranju je Mojci za vselej zgubila pri njem svojo veljavo, sama pa tudi ni več trdila, da bi ji grešniki smrdeli.

bedni in žalostni usodi spozabijo ter se pregreše zoper hišni red, prejmejo disciplinarne kazni, ki obstoja iz postov, trdih ležišč, temnic in okov. Po velikosti in vrsti pregreška se ravna odmera kazni.

To smo torej mi, ki srčno želimo, da bi izšli iz plamenov tega fizičnega in duševnega trpljenja prerojeni in da bi se le tedaj spomnili svoje preteklosti, ko bi druge svarili pred padcem.

Trdno verujemo v ono Veliko noč, ko se nam bodo na stečaj odprla želez-

na vrata živega groba, iz katerega bomo vstali s Tvojim imenom v srcih, domovina.

Upamo, da nas boš sprejela z ljubečim, materinskim smehljajem, z besedami odpuščanja, bodrila in opore.

Saj te ljubimo in nismo grešili iz sovraštva do Tebe, ampak iz svoje slabosti, lahkomišelnosti in neobglenosti. Glej, ljudje smo, slabi in nismo močni kakor Tvoja ljubezen. Zato nas sprejmi in utrdi naše prerojenje v svoji moči!

Docent dr. Matko.

Kaj pravi veda k opasnosti bolnikov z odprto jetiko za okolico?

V zadnjem času se v javnosti skuša dokazati, koliko napako sta storile Protituberkulozna liga in sanitetna oblast v Mariboru z zgradbo novega oddelka za jetičnike v poslopju tuk. splošne bolnice. Zlasti zadnji članek »Zakaj so bolniki z odprto jetiko nevarni!« je v stanu po svoji vsebini ne le onemogočiti vsako nadaljnje uspešno delovanje PTL, marveč škodovati tudi normalnemu obratovanju vseh naših bolnic. Predvsem, ker predloži zadevni članek jetičnike kot nekake izobčence, ki radi trajne opasnosti okužbe za svojo okolico ne spadajo v človeško družbo, je treba v pomirjenosti javnosti in prizadetih bolnikov jasno povedati, kaj nas uči v tem pogledu praktična veda.

Kot vir infekcije za jetiko prihajajo v poštev: pljumeč, mleko, blato in seč, gnoj iz ran ter kožni izločki kot znoj. Izmed naštetih virov okužbe zavzema prvo mesto pljumeč, ker je skoro 11/12 vseh jetičnikov bolnih na pljučih, iz katerih se v odprtem stadiju izloča bacil jetike s pljunktom, slino, in slinastimi mehurčki, ki prše bolnikom med glasnejšim govorjenjem, kihanjem in kašljanjem iz ust oz. iz nosa. Raziskovanje v tem pogledu je pričel že Robert Koch, odkritel bacila jetike, v početku l. 1882.

Po Voltau se vrši infekcija s pljunktom na ta način, da pridejo zdrav človek, zlasti pa po tleh se plazeci otroci, v ožjo dotiko z nesnago in s pljunktom jetičnikov. Cornet, učenec Kocha, pa pravi, da tvori pljumeč radi tega nevarnost za okolico, ker se izmoček posuši na tleh in se bacil, ki ga vsebuje, ob močnejšem valovanju zraka s prahom dviga v zrak. Po njegovem mnenju je ta možnost podana v onih zaprtih stanovanjih, kjer se tla ne čistijo in redno ne brišejo mokro. Močnejše vznemirjenje zraka nastane vsled prepriha, hitre hoje, dalje pri čiščenju in krtačenju oblek in posteljnine jetičnikov.

Nasprotno pa je Flügge dokazal, da se bacil jetike, ki spada med razpršljive bacile, lahko dvigne s prahom v zrak, vendar pa vsled specifične teže sluzi, s katerim je pomešan, le nezahvatno in se taki zračni toki, ki bi mogli dvigniti prah v toliki meri, le poradkoma pojavljajo v zaprtih stanovanjih. Po mnenju tega in še drugih učenjakov so bili Cornetovi poizkusi mnogo preokorno izvedeni, da bi mogli služiti za osnovo tako dalekosežni teoriji. Ta način infekcije nastane po Flüggeju kvečjemu pri čiščenju obleke ali v zanemarjenih stanovanjih jako nesnažnih bolnikov.

Flügge sam je ustvaril novo teorijo o infekciji z jetiko, ki se tudi danes najbolj irvaže. On trdi, da se okužba okolice vrše največje s prostem očesu nevidnimi, slinastimi mehurčki, ki vsebujejo bacile, in prše iz ust ali nosa jetičnikov. Vendar pa so privrženci te razlage jako oprezni pri utemeljevanju važnosti tega infekčnega načina, ker je samo 80% teh mehurčkov okuženih, ker je možnost okužbe na razdaljo 1 m od bolnika že enaka ničli (im Wesentlichen gleich Null), ker je odvisna od množine in virulence bacila v pljunktih, od primesi gnilobnih snovi in drugih bacilov (Mischinfektion), od gostosti kašlja in konsistence izmočka ter množine mehurčkov. Po P. Römerju je možnost infekcije z mehurčki odvisna tudi od trajanja kontakta z jetičnikom. Ta avtor tudi svarja pred dalekosežnimi zaključki na podlagi raznih živalskih in drugih poizkusov v te svrhe.

Nadaljnji poizkusi so dognali, da ti mehurčki niso v stanu plavati daleč, in se tudi ne držati delj nego pol ure v zraku, dočim se po Laschtschenku n. pr. Bac. prodigiosus drži skoro pet ur v zraku. Čim pa ti mehurčki padejo na tla, ali na druge predmete, se hitro posuše in jih je smatrati okužen prah, z

katerim je treba primerno razkuževati na ravni. Zato je bojazen skoro neupravičena, da bi roji teh mehurčkov liki majhni aeroplani iz novega oddelka plavali v goste k bolnikom v nižje ležeča nadstropja in zopet nazaj v svojo domačijo. Tako bi tudi — po tej preveč ozkrosčni razlagi infekcije z okuženimi slinastimi mehurčki — ne bilo unesno oživotvorjenje posebne bolnice za jetičnike z odprto tuberkulozo na bližnjem Pohorju, ker bi lahko večji vihar zanesel bacile v dolino in okužil se tu nahaja joče bivalce.

Pred načinom infekcije s slinastimi mehurčki in okuženim prahom nas štiti — kakor piše prof. P. A. Klemens — in drugi raziskovalci — primerni nauk bolnika o snagi in čistoti, držanje žepnega robca ali kosa bombaževine pred usta oz. nos pri kašljanju ali kihanju, nadalje previdnostna 1—2 metra znašajoča razdalja od bolnika, navodilo bolnikom za pogosto in češče izpiranje ust, čiščenje obraza, rok, brade, las itd. ter primerna pazljivost pri uporabi jedilnega orodja itd. Nadaljnjo pomenu ravnanju s perilom in obleko ter čiščenju tal, ker se mora z vsemi sredstvi preprečiti prašenje. Naloga bolnic je, ne samo stroga odločitev jetičnikov od ostalih bolnikov, marveč tudi skrb, da se zgoraj omenjeni profilaktični ukrepi razširijo tudi na njih strežniško osebje. H. Grau zahteva za to osebje, da ne sme biti premlado in se mora pred sprejemom v to službo preiskati na tuberkulino preobčutnost (Allergja). To osebje mora imeti posebno prikrjeno vrhno obleko, mora biti dobro poučeno o ravnanju s težko bolnimi jetičniki, ne sme brez potrebe povzročati prahu, in ga tudi ne suhega brisati, mora s strokovno opreznostjo ravnanje z pljunki in s perilom bolnikov ter gledati na največjo snago in čistoto, zlasti glede svojih rok. Oddelki morajo biti opremljeni z desinfekcijskimi aparati za razkuževanje pljunktov in perila ter s posebnimi žepniki in posteljnimi pljuvalniki. Posebno pozornost je treba posvečati telesnemu perilu, katero oddaja bolnik v posebne, zato določene vreče; posteljnina pa se oprezno zveče s posteli v pripravljeno posebno posodo, na polnjeno z lugom ali s 30%o lizolno raztopino, v kateri ostane 1 do 2 dni. Nato šele se podvrže običajnemu izkuhanju.

Nemška veda, ki slovi po svoji sistematičnosti in temeljitosti, uči po Grauu, da je okuževalna nevarnost za neposredno okolico in s tem tudi za strežniško osebje v takih strogih zavodih za jetičnike le neznatna, ako so vse našete varnostne odredbe upeljane in se tudi izvajajo. Po tem avtorju je tudi bojazen za medsebojno okužbo bolnikov na istem oddelku po sedanjih znanstvenih opazovanjih neosnovana, ako tudi izostane desinfekcija sobe po odhodu bolnika. V teh zavodih se zahteva ločitev odprte od zaprte tuberkuloze po posebnih sobah, kar pa se pri bivanju bolnikov obeh vrst na prostozračnih skupnih ležiščih omejuje le na neoprezne, nedisciplinirane in močno kašljajoče bolnike.

Tega mnenja so torej praktična veda in vsi bistrogledni strokovnjaki o opasnosti odprte jetike za okolico in o oskrbi bolnikov te vrste v bolnicah. Vse drugo je pretirano in se ne sklada z dejanskim stanjem.

Kar pa se tiče izredno velike umrljivosti za jetiko med usmiljenkami v Sloveniji, se ta ugotovitev dr. Stoica ne more uporabiti kot »strahoten dokaz iz vsakdanjega življenja, kako brezmočno je naša briga proti razširjevanju te kuge.« To velja pa samo za Slovenijo. Ker je, ako se poprej navedeni varnostni ukrepi za zaščito zdravih in bolnih upoštevajo, nevarnost okužbe, kakor že poprej omenjeno, le mala oz. neznatna. Zato se nikakor ne more odobravati z

nasprotnimi vestmi povzročene bojanja prizadetega osebja in javnosti!

Po Leubju je n. pr. od 35 strežnikov takih oddelkov zbolelo le 8 in umrlo 7 na jetiki. To pa le, ker so bili pri vstopu v službo premladi in ne pravočasno poučeni o profilaksi. Tudi Grau je taka obolenja strežniškega osebja opazoval le tam, kjer so bila desinfekcijska sredstva nezadostna ter osebje premlado in higienski ne dovolj poučeno.

Visoka umrljivost v Sloveniji vzbudi naravno veliko presenečenje predvsem pri lajku, ker se popolnoma sklada s strašnimi statističnimi podatki Corneta za strežniško osebje v bolnicah v dobi od 1864 do 1889, torej skoro 25 let pred odkritjem bacila jetike. Ta fakt na Slovenkem, ki je v nasprotju s razmerami v drugih kult. državah ima izvor v mnogo globljih činjenicah, ker naše javne bolnice za oskrbo težkih, neodkladljivih jetičnikov niso primerno opremljene — k odpravi tega doseđanega nedostarka bo gotovo mnogo pripomogel baš modernore urejeni oddelki za jetičnike v mariborski bolnici — nadalje, ker se osebje za to nalogo morda ne izbira primerno ne po starosti ter ne po občutnosti proti bacilu jetike in njega strupov, ker stanovanja in življenjski pogoji usmiljek mogoče ne odgovarjajo vsem udobnostnim in higijenskim zahtevam.

Iz teh in prejšnjih izvajani sledi znanstveno nepobitno, da je bil novi oddelki za tuberkulozne v tuk. javni bolnici neobhodno potreben in da ne tvori nobene nevarnosti za bolnike ostalega dela internega paviljona, zlasti ne v očigled doseđanje oskrbe jetičnikov v tuk. bolnici.

Dolžnost pristojne upravne oblasti pa je, da opremi novi oddelki še nadalje z vsemi modernimi pripomočki za pobijanje jetike.

Gospodarstvo

Vinarsko društvo in „Naše gorice“ v Mariboru

Slovenski vinarji so dolgo čakali na ustanovitev prepotrebne Vinarskega društva, katerega Vinarski in sadjarski odsek Kmetijske družbe za Slovenijo v Mariboru ni mogel nadomeščati; le-ta je namreč nastal po prevratu in je v prvih letih marsikaj koristnega pokrenil. Ko se je pa zasnova vinska organizacija na najširši podlagi, za celo državo (Glavni savez s Pokrajinskimi zvezami in Krajevnimi društvi kot podružnicami), se je pričakovalo od teh združenj več, nego je bilo ob danih razmerah upravičeno; kajti vsi potrebni pogoji za to so manjkali. In tako sta prišla odsek »savez« žal prekmalu na mrtvo točko, obstojala sta brez malega samo še po imenu. Prijatelji dobre stvari so prišli — žal nekoliko pozno — do prepričanja, da je treba radikalne operacije in temeljite reorganizacije; nezdravo se mora odstraniti in pričeti je takoj z novo zgradbo na trdni priradni podlagi. Kar se je zamudilo, se skuša zdaj s tembolj vztrajnim delom nadoknaditi.

Dne 5. marca t. l. sta se v Mariboru vršili skupščini obeh starih organizacij, sklenila se je njih likvidacija, izvolil se je likvidacijski odbor, hkrati pripravljajni odbor za ustanovitev novega društva vinarjev iz obeh slovenskih oblasti itd. Ta odbor je izredno pridno in smotno vse pripravljaj ter svoje važno delo rezmeroma v kratkem času zaključil, tako da se je moglo Vinarsko društvo v Mariboru (za Mariborsko in Ljubljansko oblast) ustanoviti že 2. aprila t. l. ob številni udeležbi vnetih slovenskih naprednih vinogradnikov. Posebno razveseljivo pa je dejstvo, da so prihiteli na ustanovno skupščino odločni zastopniki vinarstva tudi z daljne Dolenjske in iz Belokrajin, s katerimi smo pridobili vnete zaveznike v pošlenem prizadevanju za doseg društvenega namena, ki je v splošnem: vsestransko intenzivno pospeševanje vinarstva in onih panog kmetijstva, ki so z njim v zvezi.

Vinarsko društvo bo izdajalo svoje glasilo, ilustrirani mesečnik »Naše gorice« na eni tiskovni poli (16 strani) lične priročne oblike; prva številka izide v majniku. Zbranega je že mnogo strokovnega gradiva, poučnih prispevkov prvovrstnih domačih strokovnih pisateljev in specialistov v najrazličnejših gospodarskih panogah. Že zdaj se čuti potreba, da izide junijska številka

Slednič pa bodi bojzljivim naravam, predvsem pa svojem jetičnikom v pomirjenosti povedano, da so nemški učenjaki (Burwinkel, Clemens, Grau in dr.) neoporečno ugotovili, da bližnja jetičnikov sama po sebi ne tvori nikakršne nevarnosti zanje, ker se bacil tuberkuloze nabirajo le v sobnem prahu onih jetičnikov, ki se predvsem ne drže predpisov o higijeni kašljanja, kihanja, glasnega govorjenja in pljuvanja. Zornost je treba posvečati tudi pravil-

»Naših gorice« po možnosti na dveh tiskovnih polah, da more poleg drugih važnih strokovnih vprašanj temeljito obravnavati tudi zelo pereče vprašanje o novem enotnem vinskem zakonu, ki je v osnutku že zgotovljen in zanima ter mora zanimati našo najširšo javnost. Z njim se že dolgo bavijo vodilni strokovni listi v Avstriji, posebno temeljito n. pr. »Neue Welt-Zeitung« na Dunaju, dočim se pri nas nikdo zanj ne zmeni — razen vinske trgovine, ki skuša uveljaviti svoje namene po svojih organizacijah v Beogradu in v inozemskem tisku, tedaj celo preko Dunaja. In ti naš vinar, ki se te stvar najbolj tiče, gostilničar, konsument, mimaš besede, odnosno molči!

»Naše gorice« bodo koj v početku izhajale v 2.000 izvodih. Kmetovalci iz Slovenije in vsi kmetijski strokovnjaki, ki se včlanijo pri Vinarskem društvu v Mariboru (članarina za leto 1927 znaša samo 20 Din) dobivajo list brezplačno, naročniki izven Slovenije pa za 40 Din. Za ta denar se ne bi moglo glasilo vzdržati, dokler število društvenikov ne naraste na štiri in več tisočev. Primanjkljaj se bo tako dolgo kril iz razmeroma lepega premoženja Vinarskega društva, ki ga je sprejelo od starih, likvidiranih vinarskih organizacij v Mariboru. Nabirale pole z navodili, pravili itd. za sprejemanje rednih, ustanovnih in podpornih članov so se številnim zaupnikom širom Slovenije že poslale. Zanimanci, ki so vplivni v svojem kraju in dobre volje, naj tako nabirale pole zahtevajo od društvenega taništva in naj tekmujejo z nabiralci po drugih okoliših. Ob ustanovitvi Vinarskega društva so takoj pristopili vsi navzoči kmetovalci. Iz Ljutomera, Limbuša, tudi iz Posavja in od drugod so že prispele številne prijave za pristop. O velikonem času bo lepaprilika, da se ta akcija uspešno razvije. V to pomoz! Bog!

Letoščnja pomlad bodi svstajenja dan« in znači zdrav preporod slovenskega kmetijsko - gospodarskega življenja! »Naše gorice« bodo storile svojo dolžnost s pomočjo Vinarskega društva v Mariboru, ki je v najboljših rokah.

Vinarska organizacija je že pred tem z velikimi denarnimi žrtvami (potrošila je nad 12.000 Din!) omogočila izdajanje prepotrebne navodila za zatiranje grozdnega sukača, tega danes najhujšega živalskega škodljivca našega vinarstva. Knjižica »Grozdnji sukač« z drago cenimi slikami v barvočrtnu se naroča sedaj pri Vinarskem društvu v Mariboru, (Vinarska šola), ako skupno najmanj 10 komadov za polovično ceno po 2.50

Din, posamezni komad pa po 5 Din (že slike so toliko vredne!) Od 160 Kmetijskih podružnic v slovenskih vinorodnih krajih, katerim se je prvovrstno strokovno navodilo poslalo začetkom marca na ogled, se je doslej odzvala jedva 1/10 s skupnimi naročili samo na kak tisoč izvodov. To je dokaz velike brezbriznosti, da vinarji, za katere je delo prirejeno in ki bi se na njem že zdaj lahko bogato okoriščali, tako rekoč odklanjajo prepotrebni pouk o silnem škodljivcu, ki nam povzroča vsako leto milijonsko škodo, katere pa bi se mogli vsaj iz večine obvarovati. Kje so vodje kmetijskih organizacij, kje je podeželska inteligenca, kje so prijatelji kmetškega stanu?

Naš se mi ne zameri odkrita beseda, napisana v najboljšem namenu za našo dobro skupno stvar!

Andrej Žmavc, urednik »Naših gorice«.
Maribor, 12. aprila 1927.

Pomladanski tečajji za pospeševanje vinogradništva

Ministrstvo za poljedelstvo in vode je odredilo z odredbo z dne 15. marca t. l., št. 2132-V prirejanje spomladnih tečajev po zakonu o obnavljanju in pospeševanju vinogradništva z dne 30. decembra 1921, odnosno po pravilniku k temu zakonu z dne 24. novembra 1923 ter je dalo v ta namen na razpolago potrebna sredstva.

Spomladni poučni tečajji se bodo vršili od 20. do dne 28. aprila v državnih trtnih in sadnih nasadih:

1. v Pekrah, pošta Limbuš pri Mariboru in
 2. v Kapeli, pošta Slatina Radenci.
- Delovni program za tečaje je tale:
- a) pouk o vzgoji ameriških podlag kakor tudi o domačih trtnih vrstah in sadnem drevju;
 - b) izbor in priprava zemljišča za vinograd in sadovnjak;
 - c) priprava materiala za cepljenje trt in sadnega drevja;
 - d) o načinu cepljenja in praktično izvršenje načinov, po katerih se vrši cepljenje trte in sadnega drevja;
 - e) sajenje trt in sadnega drevja na stalno mesto in negovanje prva leta;
 - f) obrezovanje in vzgoja trt in obrezovanje krone pri sadnem drevju;
 - g) o peronospori, oidiju in grozdnem zavijaču in njih zatiranju;
 - h) o zatiranju samorodnih trt (šmarnica itd.) in precepljanju sadnih dreves.
- Vsak udeleženeč tečaja dobi prosto prenočišče in dnevno po 10 Din. kot prispevek za prehrano. Razen tega dobe ob koncu tečaja odlični tečajniki nagrado v cepilnem orodju.

Tečajji so namenjeni v prvi vrsti kmetijskim in vinarjskim mladeničem, potem pa tudi drugim interesentom, ki se hočejo udeležiti tečajev ob svojih stroških.

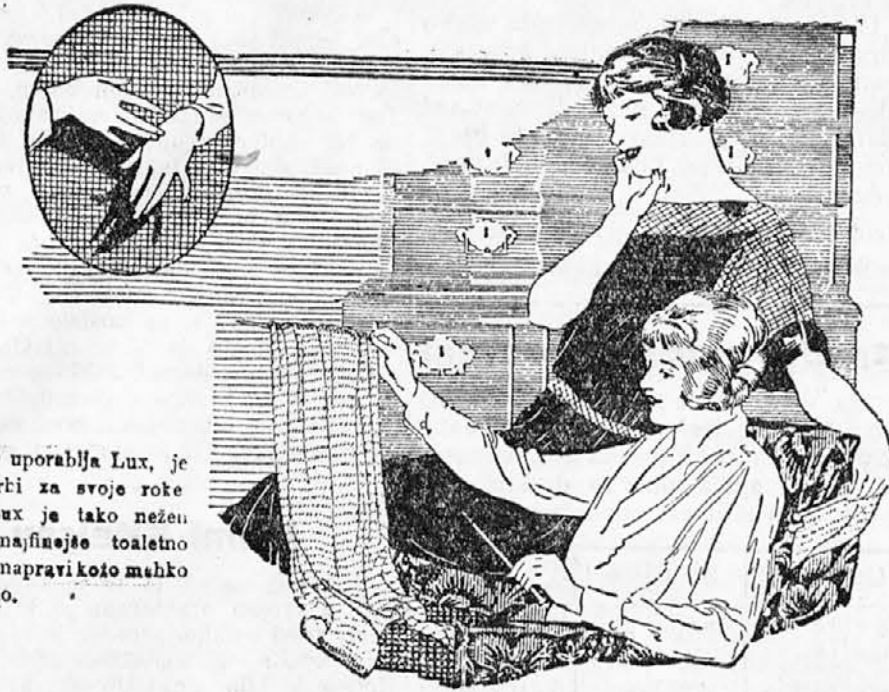
Kdor se želi udeležiti katerega izmed navedenih tečajev, se mora čimprej, najpozneje pa do 18. aprila 1927 ustno ali pisмено prijaviti pri upravniku nasada, kjer se želi udeleževati tečaja. Prijave za udeležbo sprejemajo tudi srezki kmetijski referenti.

Veliki župan: Dr. Schaubach s. r.

Novo higijenično pripravljavanje kave

Priznana je, da je kava danes na vrhuncu vsakdanje hrane. Kava se uživa od najubožnejše do najbogatejše družine, vendar se najdejo ljudje, ki kavo sovražijo z razlogom, da človeku škoduje, raditega se je našlo kakor povsod tako tudi tukaj, da se kaže škodljivo sredstvo imenuje kofein in so se raditega ustanovile tvrdke, oz. podjetja, da vendar to rjavo pijačo tudi sovražnikom kave spravijo v dober tek, s pripomočkom, da je ista kava kofeina prosta.

Dolgoletnemu raziskovanju na tej stvari se je dognalo, da ni kofein oni strup, katerega se nekateri bojijo uživati in da je oni močan ozir, nekako okisnjen okus, iz nečistih snovi, katere se nahajajo na zunanjem delu zrna. Da se pa te snovi, katere fin kavin aroma pokvari, odstranijo, te tako rekoč človeku tudi škodujejo, se je posrečilo iznajdi, da se kavo pred praženjem mehaničnim potom popolnoma higijenično očisti in da si bo odslej naprej vsak dosedanji sovražnik kave upal svetovnoznano blag užitek privoščiti. V bodočnosti bodo zdravniki priporočali to zdravilno, ter okrepitevno pijačo in vsakdo, kateri si hoče o tem prepričati, naj zahteva Medo kavo.

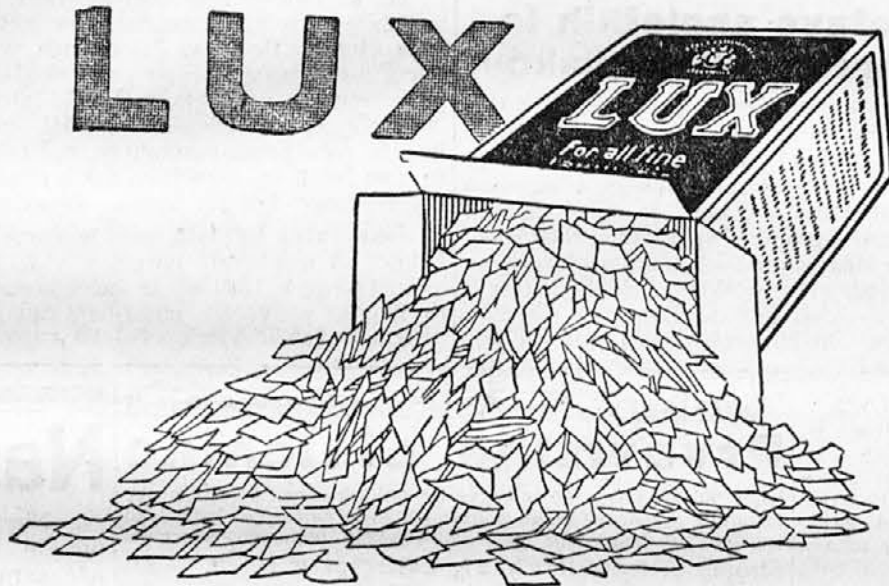

Kdor uporablja Lux, je brez skrbi za svoje roke kajti Lux je tako nežen kakor najfineste toaletne milo ter napravi kožo mehko in voljno.

Lux je uporaben za vse, kar sami perete.

Kupujte le Lux za vse kar sami perete. Pranje bo za Vas tako lahko, kakor da bi si roke umivali. Nežni bliščeči listki Luxa imajo to lastnost, da se v trenotku raztopijo, ter napravijo obilo pene, ki docela neškodljivo odstrani vsako nesnago. Jumperji na pr. svileni ali volneni se na prav lahek način perejo z

Luxom; zadostuje, da jih pomočite parkrat v peno ter boste takoj opazili, da so kakor novi. Vzemite samo pristni Lux v originalnih paketih. Takozvano nadomestilno sredstvo, ki se prodaja odprto je izdelano samo iz navadnega mila. Lux je samo eden. Pazite vedno, da dobite vedno pravega

Radio

Prvi brezzični telegram preko oceana

Senator G. Marconi, znana osebnost v radiotehniku piše: »Leta 1900 sem poizkušal napraviti prekooceansko zvezo, prvič radi eksperimenta samega in drugič radi komercialne poročevalske službe. V Poldhu (Cornwall, Anglija) je bila v avgustu l. 1901 postavljena radioodajna postaja. Toda septembra meseca istega leta je orkan uničil vse antenske naprave. Drogove smo morali na novo postaviti in naši brezzični znaki so se slišali v Crookhavnu (Južna Irska) tako močno, da sem upal ujeti znake še v desetkratni oddaljenosti od Poldhna. Spremljan od dveh svojih asistentov sem zapustil 26. novembra Liverpool in sicer z ladjo »Sardinian«, 6. decembra smo pristali v pristanišče St. John; tam smo najprej obiskali guvernerja in druge osebnosti, ki so nam zagurale podporo za poizkuse. Dobil sem na razpolago Signal Hill — neko vzpetino blizu pristanišča. Aparate sem postavil v neko barako, anteno sem pa napel na ta način, da sem jo privezal za majhen balon, ki se je dvignil do 200 m. Toda kmalu je vihar žico pretrgal in balon je odplaval. Kmalu smo tudi to popravili in pričeli s poizkusi. Sprejemna postaja je imela takrat še Koherer. Namesto Morzejevega pisalnega stroja sem uporabljal slušala. Kmalu začujem v telefonu neko presketo — bili so to Morzejevi znaki. V Poldhu oddani električni valovi so prebrali atlantik in me v Novi Furlandiji dosegli. Učenjaki so si delali skrbi, da krivina zemlje ovira valove, toda ta poizkus je ovrgel nap. mnenje, rajdala je bila premarana. Kmalu po tem uspehu mi je družba Anglo-American Telegraph Co., ki je bila privilegirana za vršitev prometa med Novo Fundlandijo in zveznim sve-

tom, sporočila, da sem kršil njene pravice in me prisilila, da odstranim vse svoje aparate. Ta novica mi je bila dokaz, da so se kabelske družbe bale konkurence. Poizkuse sem moral prekiniti, in ko se javno izvedel vzrok moje prekinitev s poizkusi, sem dobival od vseh strani ponudbe za postavitve poizkusnih in permanentnih postaj. Finančni minister Kanadske vlade Mr. Field mi je dal na razpolago vse pripomočke za gradnjo radiopostaje na Novi Škotski, 26. januarja sem se vrnil zopet v Anglijo na dvomesečen odpuh. Na povratku preko velike luže sem na parniku »Philadelphia« sestavil program za Poldhu oddajno postajo. Na parniku mi je bilo mo goče sprejemati že popoldne telegrame do razdalje 1551 milj., posamezni znaki so bili še zaznavajoči že na razdalje 2099 milj. Na ta način sem dokazal, da se je mogoče med dvema z morjem ločenima deželama brezzično razumeti. V decembru 1902. je bila otvorena brezzična zveza med postajama Glace Bay (Kanada) in Poldhu, ki je brezhibno delovala. Od takrat skromnih začetkov pa je radiotehnik napredoval in napredovala. Oddajni in sprejemni aparati so se izpopolnili in pognostavili, tako, da je z malimi sredstvi mogoče nabaviti si sprejemno postajo, s čimer je iznajdba poleg velikega gospodarskega značaja zadobila tudi velik kulturni pomen. Rad se spominjam po 25 letih na prejšnje svoje poizkuse, sedaj nameravam revolucionirati prekomorski promet s svojo enosmerno (Richtsender) oddajno postajo.

Sokolstvo

o Naraščajniki — ce, ki žele potrdilo za 50% popust vožnje na železnici, morajo prinesiti s sabo potrdilo od svojega načelnika — ce, da telovadi že 2 leti. — Tajnik.

Narodno gledališča

REPERTOAR

Sobota, 16. aprila. Zaprto.
Nedelja, 17. aprila ob 15. uri »Pasijon«. Kuponi. — Ob 20. uri »Logarjeva Krista. Premijera. Izven.
Ponedeljek, 18. aprila ob 15. uri »Pasijon«. Kuponi. Zadnjič. — Ob 20. uri »Logarjeva Krista«.

»Logarjeva Krista« na mariborskem odru. Na Velikonočno nedeljo se vrši premijera velleuspešne nekoč jako popularne operete »Logarjeva Krista«. Šegavo, ljubko dejanje polno humorja, zelo prikupljiva godba, efektne plesne točke, vse to bo gotovo pripomoglo, da bo imela ta opereta še večji uspeh kot v kinu, kjer je bila razprodana čez 10 dni. Naslovno vlogo igra gđ. Lubejeva, ki je kakor ustvarjena za to vlogo in bo ž njo gotovo dosegla svoj največji uspeh. Nastopi ves ostali operetni ansambl, režijo pa vodi g. Bachmann k. g.

Velikonočni prazniki v Mariborskem gledališču. Oba velikonočna praznika se vršita po dve predstavi in je oba dni isti repertoar: popoldne ob 3. uri »Pasijon«, zvečer pa krasna opereta »Logarjeva Krista«.

Sport

ISSK. Maribor — SD. Rapid

Usodni dan je napočil. Danes, v nedeljo, se srečata rivala na zelenem polju. Radovednost in nervoznost sta dospela na vrhunec. Aut — aut. Včeraj smo že objavili postavi obeh moštev, I. S. S. K. Maribora in S. D. Rapida. Postavi kažeta, da sta oba kluba postavila svoje najboljše ljudi. K včerajšnji postavi »Maribora« moramo popraviti le to, da Vodeb in Pepček nista menjala svoji vlogi, temveč igra Vodeb levo, Pepček pa desno zvezo, kakor vedno doslej. K današnji tekmi povdarjamo še enkrat, da bo odvisen rezultat le od vztrajnosti in požrtvovalnosti in ne toliko od tehnične zmožnosti enega ali drugega moštva, kajti »Rapid« vsakega svojega nasprotnika, ki ga skuša s tehnično igro premagati, naravnost uniči s svojimi urnimi, nenadnimi prodori in nepostojljivostjo. »Mariborova« enajstorica bo za to morala opustiti svojo premissljeno hiperkombinacijo in uvesti predvsem koristno igro.

Obstoja pa še ena nevarnost: Bati se je namreč, da se bo staro sovraštvo med obema kluboma razvilo v surovo igro. Zato apeliramo na eno, kakor na drugo moštvo, zlasti pa na bivšega prvaka, da igra predvsem fair.

Tekmo, ki se prične ob pol 16. uri, sodi g. V o d i š e k iz Ljubljane.

Predtekmo igrata rezervi

I. S. S. K. Maribora in S. D. Rapida

ob 14. uri prijateljsko tekmo. Tudi ta tekma bo zanimiva, ker so v obeh moštvih bivši igralci prvih moštev, ki bodo gotovo napeli vse sile, da predvedejo eno lepo igro. Sodil bo g. S i m o n č i č.

Dopolodne igrajo juniorji

I. S. S. K. Maribora in S. D. Rapida

ob 10. uri prijateljsko tekmo, ki jo sodi g. F i s c h e r.

V ponedeljek odigrata

T. S. K. Merkur in S. K. Svoboda

prvenstveno tekmo, ki tudi obeta biti zanimiva, kajti oba kluba sta približno enakomočna in je težko prerokovati zmago enemu ali drugemu. Tekma se prične ob pol 16. uri. Sodil g. R a d o l i č.

Predtekmo odigrata ob 14. uri rezervi

T. S. K. Merkur-ja in S. D. Svoboda

tudi prvenstveno tekmo, ki jo bo sodil g. M o h o r k o.

: S. K. Mura — Z. H. P. II. Na velikonočno nedeljo igra S. K. Mura v Murski Soboti prijateljsko tekmo proti drugi garnituri ljubljanskega rokometnega podsaveza. Bržkone bo ostala »Mura« zmagovalka. Sodil g. P e t e r k a.

Razpis za II. lov na lisico, ki se vrši dne 24. aprila 1927

1. Športna komisija avtomobilskega kluba Kraljevine SHS, sekcija Maribor, priredi dne 24. aprila 1927 ob 13. uri svoj 2. lov na lisico, ki je pristopen tako članom kluba, kakor tudi po njih vpeljanim gostom. Za motocikle izide od strani Motokluba za svoje člane in goste poseben razpis.

2. Okoliš, v katerem se vrši lov na lisico je sledeče omejen: Cesta Tezno (Maribor)—Hajdina—Hajdina postaja—Hajdina železniška proga—Pragersko—Spodnja Poljskava—državna cesta—Tezno.

3. Voz lisice bo v izogib eventualne zamenjave posebnostno zaznamovan.

4. Štart lisice točno ob 13. uri zasedlovicev pa ob 11. uri na Glavnem trgu v Mariboru.

5. Vozna proga lisice znaša 60 km in po njej ista po prednosti te proge potujejo na konec ograde. Lisica zaznamuje na križiščih cest prevoženo pot z svincem obteženimi barvastimi papirčki. To stori tudi, če zapusti cesto ali poti. Z lisico se pelje kontrola. Lisici je dopustno vsakovrstno skrivališče, n. pr. grmičevje, hiše, vejevje, listje, jarki i. t. d.

6. Zmagovalec je oni konkurent, ki se prvi z roko dotakne vozila lisice. Zmagovalec dobi darilo. Za slučaj pa, da lisico do 17. ure, t. j. do konca prireditve nikdo ne najde, dobi darilo lisica sama.

7. Ob 17. uri sestanek vseh udeležencev v gostilni Anderle v Radvanju. Tam se vrši razdelitev darila. Nato ples.

8. Prijavnina za avtomobile znaša Din 30.— in je vplačati najkasneje do 21. aprila istočasno s prijavo pri Športni komisiji Avtomobilskega kluba SHS, sekcija Maribor. Gosposka ulica 20. Poznejše prijave proti plačilu dvojne prijavnine. V slučaju odjave zapade prijavnina.

9. Pri izrecno slabem vremenu se vrši prireditve v nedeljo, dne 1. maja 1927.

10. Proti odločitvi športne komisije ni priziva.

11. Športna komisija odklanja vsako odgovornost za eventualne nezgode. Vsak konkurent prevzame sam vso odgovornost za vse nezgode in se vsi udeleženci opozarjajo, da se je brez-pogojno držati cestno-policijskega reda.

Grof Herberstein m. p., predsednik.
Karl Robaus m. p., zapisnikar.

Izredni avtobus-promet

Za Velikonočne praznike se otvori na progi Maribor-Ruše izredni osebni avtobus-promet in vozi mestni avtobus samo 17. in 18. aprila dnevno dvakrat sem in tja po naslednem voznem redu:

Odhod	Cena	Stajališče	Cena	Prihod
8 ⁰⁰	14 ⁰⁰	Maribor gl. k.	12	10 ⁰⁰ 17 ⁰⁰
9 ⁰⁰	15 ⁰⁰	Studenci	8	10 ¹⁰ 17 ³⁰
9 ¹⁰	15 ¹⁰	Limbuš	6	10 ⁰⁰ 17 ²⁰
9 ²⁰	15 ²⁰	Bistrica	4	9 ⁵⁰ 17 ¹⁰
9 ³⁰	15 ³⁰	Ruše	—	9 ⁴⁰ 17 ⁰⁰

Nadalje se podaljša samo za 17. in 18. tm. progo Maribor-Selnica do Fale (gostilna Šturm) in prihaja ta dva dneva avtobus na Falo ob 7⁴⁵, popoldan ob 13⁴⁵ in 19⁴⁵. Odhod iz Fale (Šturm) ob 7⁴⁷, popoldan ob 13⁴⁷ in 20⁴⁷.

Iz življenja in sveta

Težave angleških in ameriških dijakov

Profesorski zbor na ameriški Princeton univerzi je izdal naredbo, da dijaki ne smejo imeti svoje avtomobile. S to odredbo so profesorji posegli v zasebno življenje dijakov, kar je pri slednjih vzbudilo ogromno ogorčenje. Nastale so prave demonstracije, toda profesorji so ostali pri svojem sklepu. Razjarjen radi tega je dijak Edvard Lambret, sin milijonarja, sklenil profesorjem zasoliti njihovo odredbo. Kupil si je aeroplan in se z njim pripeljal pred univerzo, kjer je v velikem vrhu pristal in šel k predavanju. Dijaki so ga burno pozdravili, profesorji pa so si belili glave: ali je pristevati aeroplan k avtomobilom, ali ne? Tudi angleški študenti imajo svoje težave. Na konferenci dijaške unije je sprožil neki dijak iz Oxforda kočljivo vprašanje dijaškega udejstvovanja v kulturnem življenju. Povdaril je, da mlajša generacija nima nikakega smisla za velike pokrete in da današnje dijaštvo nima prav nobene samozavesti več. Univerze, je dejal govornik, so postale veliki plesni klubi. Mesto da bi se dijaštvo bavilo z duševnimi problemi, misli le na osebno korist, ki jo išče v plesnih dvoranah in barjih. Vse hiti naprej, brez vsakršnega pomisleka. To je moderna mladina.

hovo odredbo. Kupil si je aeroplan in se z njim pripeljal pred univerzo, kjer je v velikem vrhu pristal in šel k predavanju. Dijaki so ga burno pozdravili, profesorji pa so si belili glave: ali je pristevati aeroplan k avtomobilom, ali ne? Tudi angleški študenti imajo svoje težave. Na konferenci dijaške unije je sprožil neki dijak iz Oxforda kočljivo vprašanje dijaškega udejstvovanja v kulturnem življenju. Povdaril je, da mlajša generacija nima nikakega smisla za velike pokrete in da današnje dijaštvo nima prav nobene samozavesti več. Univerze, je dejal govornik, so postale veliki plesni klubi. Mesto da bi se dijaštvo bavilo z duševnimi problemi, misli le na osebno korist, ki jo išče v plesnih dvoranah in barjih. Vse hiti naprej, brez vsakršnega pomisleka. To je moderna mladina.

Izum Kitajcev

Kitajski narod, ki se je stoletja zapiral s svojim pravljjenim »Kitajskim zidom« pred ostalim svetom, je razvil kulturo, kakor le malokteri narod. Zlasti plodna je bila iznajdljivost kitajskega duha. Velik je seznam stvari, ki so nam danes neobhodno potrebne za vsakdanje življenje in ki so bile izumljene na Kitajskem.

Najstarejša iznajdba je gotovo svila, ki so jo poznali že prastari Kitajci. Nekako okrog l. 300 pred Kristom se je pričela svila izvažati v Evropo. V prvem stoletju je bil izumljen na Kitajskem papir. Prvi ga je izdelal Ts'ai Lun. L. 400 se je papir uporabljal že po vsej Kitajski deželi in zapadnem Turkestanu. L. 800 je prišel v Arabijo in l. 1200 so se z njim seznanili Evropejci.

Da se imamo Kitajcem zahvaliti za priljubljeno pijačo: za čaj, ve gotovo vsak človek. Prvič se čaj omenja v četrtem stoletju, v Evropo pa je prišel in sicer najprej v Anglijo, šele v 17. stoletju. Počasno razširjenje kitajskih izdelkov je poponoma razumljivo, saj takrat še niso imeli na razpolago takih prometnih sredstev, kot jih imamo danes.

Jako važen kitajski izum je porcelan. Kitajci so izdelovali porcelan v 7. stoletju. Okrog l. 1000 se je začel porcelan razširjati v večjih množinah tudi po drugih deželah. Višek svojega razmaha

je dosegel l. 1700. Kitajska iznajdba je tudi kompas, ki se omenja že l. 500. Kitajci so tudi prišli na misel uporabljati smodnik za raztreljivo, kar je postalo usodno za milijone ljudi...

Kino

KINO „APOLO“

predvaja do Velikonočne nedelje 17. aprila 1927

»IZGUBLJENI SIN«

Velikanski film v 9. krasnih dejanjih, kakor »Quo vadis«. V glavni vlogi: William Collier in Greta Nissen.

Od ponedeljka 18. do vključno četrtek 21. aprila silno napet film

GROFICA ORLOV«.

Spisal Pierre Benoit. Rusko-francoski velefilm ljubezni, junaštva, razkošja in sija. — Kolosalni uspehi v vseh vele-mestih.

„GRAJSKI KINO“

predvaja od sobote 16. do ponedeljka 18. aprila 1927

»ŠAJKOV SIN«.

Prekrasna drama iz Orienta v sedmih senzacionalnih dejanjih. V glavni vlogi Rudolfo Valentino in Vilma Banky. — Zadnji film onega moža, katerega je oboževal ves svet, moža, ki je pred kratkim umrl, moža, ki je bil nazvan ljubljenec žen in za katerega se je trdilo, da je najlepši mož celega sveta.

KINO „UNION“ (preje Bioskop)

predvaja od sobote 16. do vključno torek 19. aprila prekrasni velefilm v osmih činih

»M A J K A«

v glavni vlogi: Marv Carr, največja filmska tragedkinja. Velepesem materine ljubezni. Velefilm ljubavi, greha in odpuščanja. Milijoni in milijoni ljudi vsega sveta so z oduševljenjem gledali to prelepo in vedno tako krasno zvonečo velepesem v filmu.

Lepo meblvano sobo nasproti parka se odda s 1. ma em. Vprašati v upravnistvu »Tabora«. 621

Pozor! Slavnemu občinstvu uljudno naznanjam, da izdelujem nove čevlje po najnižji ceni kakor tudi toplanje ženskih čevljev od 25 do 35 Din, moških od 35-40 Din. Postrežba točna in solidna. Za obilen obisk se priporoča Ciril Lovec, čevljarški mojster, Maribor, Glavni trg št. 4. 619

Lep vrh v bližini glavnega kolodvora se da takoj v najem. Prada se tudi stavbena parcela. Vprašati Trubarova ulica 11/I. 624

Najcenejša velikonočna darila po vsaki opreme za spalnice kolesa in avtomobila stroja več drugih lepih dobrotk dobite na Velikonočni ponedeljek pri t. mbeli. Srečke samo po Din 2-50. 626

Družinska hiša z vrtom v mesu je na prodaj. Maribor, Ruška cesta 33. 620

Zastopnik predsem trgovske potnike, ki so dobro vpeljami, v vrho prodaje državnih srečk. Resne ponudbe pod šifro »Siguren dohodek« za upravo lista. 349

POZOR! Čevlje moške in ženske samo ročno delo iz najboljšega blaga kupite po najnižjih cenah pri FRANC NEUBAUER, kornja Gosposka ul. 33. Maribor. 607

Bučno olje priporoča tovar na bučnega olja J. HOCHMULLER. Mar bor, Pod mostom št. 7 Zamenjava jedera za olje. 606

Večja delavnica se išče v sredini mesta. Ponudbe na veletrgovino **V. Weixl.** 629

V Peklu (Lajtersberg)

se toči izvrstno staro in novo domačo vino po 10—14 Din. — Pri lepem vremenu o velikonočnih praznikih vitni koncert. — Za obilno udeležbo se priporoča **Andrej Janžekovič.**

Prvovrstne pletenine
kakor obleke, jopice, oprsnike, vestje, pulover e, nogavice za moške in otroke in nogavice se dobavijo brzo in najceneje. Ravno tako izvišimo iz dostavljene nam volne vsako pletenino najceneje. Strojna pletarna Pichler, Lajtersperg št. 70. 625

Reklamna prodaja
Po čudovito nizkih cenah prodala naš oddelek na veliko sledeče sukno za obleke in plašče v datilni prodaji in sicer po cenah za odjem na veliko:
Puplin sukne iz volne od Din 50.— naprej
ževljote 40.—
kamgarne 75.—
ripse 100.—
pepita najmodernejši 90.—
sukna za plašče, angleška 100.—
sukna za plašče, gladka 90.—
in še drugo najrazličnejše manufakturno in modno blago.
Dolček & Marini
manufakturna trgovina
Maribor, Gosposka ulica 27
559

Naznilo preselitve!
Naznanjam mojim cenjenim odjemalcem, da sem preselil svojo strgarsko trgovino in delavnico iz Aleksandrove ceste 24 v **Cvetlično ulico št. 9**
M. Stauber
strgarski mojster
623

KEMIJSKI LABORATORIJ
za industrijo, kmetijstvo in trgovino
Analize zemlje z določitvijo gnojenja. Preiskava in določitev vrednosti umetnih gnojil
Preiskava modre galice in drugih za pobijanje škodljivcev določenih sredstev
Vinske analize. Ugotovitev vinskih bolezni ter njih ozdravljenje
Raznovrstne analize za industrijske potrebe
Dobava kvasnih glivic za vretje in prevretje vin; zaloga sredstev za pobijanje škodljivcev, kakor »Conchynol«, »Arbinol« in »Hmelin«
Kemijsko čisti preparati za industrijske laboratorije in slične ustanove, kot normalne kisline, normalne lužine, koncentrirane in raztančene raztopine itd. 33
MARIBOR, TRG SVOBODE 3

VELIKANSKI POTOVALNI CIRKUS REBERNIGG
pripotuje v prihodnjih dneh v Maribor s svojimi levi, tigri, pantri, medvedi, sloni, velblodi, cebrami i. t. d.
622